

možné som už skúsil, sýтым byť aj hladovať, mať hojnosť i núdzu trieť. Všetko môžem v tom, ktorý ma posilňuje“.

A naozaj, to tajomstvo nespočíva v tom, že človek bude hrdý len na seba, ani v tom, že bude utekať z tohto sveta na druhý svet, ale v tom, že nájde pravý, vnútorný, slobodný vzťah ku všetkému na svete. Všetko nájdeme v Kristovi. To je zmysel aj tajomnej biblickej vety "Nestarajte sa o to, čo budete jesť, starajte sa najprv o Kráľovstvo Božie." To Kráľovstvo Božie, to nie je niečo, čo jestvuje len inde, čo je len iné ako náš svet. To Kráľovstvo Božie je už tu, ale skryté. Vidí ho len ten, kto žije v Božom Duchu.

Je to ako v Láske. V Láske si milujúci prinášajú najrozmanitejšie, obklopujú sa rozličným, ale mohli by si priniesť (najkrajšie) najdrahšie dary sveta, mohli by byť obklopení najvzácnejšími vecami sveta a láska by v nich nebola, nič im to nebude osožiť, všetky tieto veci nadobúdajú hodnotu až v Láske. V Láske sa tie veci stávajú darmi. V Láske nadobúdajú reč. Láska, ten krehký vnútorný svet, ich síce má rada, aj ich potrebu-

je, ale ešte viac ony potrebujú ju, Lásku samu. Verme, že aj medzi nami rastú ľudia, ktorí sa budú s rovnakou láskou starať o túto zem, život, aj keď vedia, že táto zem a tento svet nie je ich celkom trvalým domovom. I tí, ktorí nemajú náboženské presvedčenie, naliehavo cítia povinnosť prispievať k ozdraveniu životného prostredia, vedomí si toho, že majú zodpovednosť za spoločné dobro. A tí, ktorí majú náboženské presvedčenie, vedia, že ich starostlivosť o životné prostredie je integrálnou súčasťou ich viery.

František z Assisi, ktorý je patronom ekologov, dáva i nám všetkým, ľuďom dnešnej doby, príklad bezvýhradnej úcty k celému stvorenstvu. Tento priateľ chudobných a Božieho stvorenstva pozýval všetkých – rastliny, zvieratá, prírodné živly, brata Slnko a sestru Lunu, ale predovšetkým človeka – ctíť a chváliť Stvoriteľa. Podľa neho tým, že sami sme nositeľmi úcty i mieru a pokoja, môžeme prispieť k riešeniu mnohých otázok, ktoré trápia dnešný svet.

Ján Sucháň

Rieka života

Náboženstvo, veda a životné prostredie. Tieto tri slová sa zatiaľ nevykytujú často spolu v názvoch podujatí. Ani ľudia, ktorí pôsobia v uvedených oblastiach sa doteraz spolu ako odborníci často nestretávali. Diskusia medzi náboženstvom a vedou je tradičná i spojenie medzi vedou a životným prostredím je prirodzené. Od začiatku sedemdesiatych rokov sa postupne dostáva do popredia aj spojenie medzi náboženstvom a životným prostredím. Spojením ľudí, prístupov, myšlienok

a aktivít zo všetkých troch oblastí však môžu vzniknúť nové spôsoby riešenia problémov týkajúcich sa životného prostredia.

S týmto cieľom sa začali pod patronátom ekumenického pravoslávneho patriarchu Bartolomeja I. Konštantinopolského organizovať sympóziá pod názvom **Náboženstvo, veda a životné prostredie**. Zúčastňujú sa na nich vedci, environmentalisti a reprezentanti hlavných svetových náboženstiev.

Prvé takéto sympóziium sa konalo

v septembri 1995 pod názvom: *Zjavenie a životné prostredie A. D. 95 – 1995* pri príležitosti 1900. výročia knihy Zjavenie sv. Jána. Počas okružnej plavby po Egejskom mori prišli jeho účastníci k záveru, že degenerácia svetových vôd je nová apokalypsa, ktorá vyžaduje spoluprácu a nájdenie jazyka spájajúceho vedecké a teologické myslenie, ktorý by prekonal tri storočia nedorozumení.

Druhé sympóziium sa konalo v septembri 1997 pod názvom *Čierne more v kríze*. Počas plavby okolo Čierneho mora navštívili účastníci všetkých šesť pobrežných krajín a spolu s miestnymi predstaviteľmi a aktivistami identifikovali problémy úpadku ekosystému Čierneho mora, hľadali možnosti ich riešenia a definovali úlohu cirkví, vedy a politiky v tomto procese. Výsledkom bolo viacero environmentálnych tréningových a vzdelávacích projektov v regióne. Najdôležitejším z nich bolo založenie Halki Ecological Institute, ktorý začal svoju činnosť v júni 1999 a má prispieť k spolupráci občanov krajín Čierneho mora pri riešení environmentálnych problémov.

Počas tohto sympózia sa stalo zrejším, že riešenie problémov Čierneho mora nie je možné bez riešenia environmentálnej situácie veľkých riek, ktoré do neho vtekajú.

Tento poznatok bol podnetom na zorganizovanie tretieho sympózia pod názvom **Rieka života – Dolu Dunajom do Čierneho mora**, ktoré sa konalo 16.–26. októbra t. r. Na tomto podujatí mali možnosť zúčastniť sa aj zástupcovia zo Slovenska (Mikuláš J. Lisický, ktorý bol slovenským zástupcom v Náboženskom a vedeckom výbore sympózia, Katarína Holubová, Gabriela Kaliská, Ing. Ľubica Trubíniová a autor článku).

Sympóziium sa začalo úvodnou ceremóniou v katedrále sv. Tomáša v Passau v sobotu 16. októbra. Veľmi

inšpiratívne boli úvodné ekumenické modlitby za Dunaj v Niederaltaichu neďaleko miestneho benediktínskeho kláštora v nedeľu ráno. Miestni kresťanskí ekologickí aktivisti zo skupiny Živý Dunaj konajú na tomto mieste pravidelné modlitby za Dunaj už niekoľko rokov. Prvé plenárne zasadanie pod názvom *Zdroje a toky* sa uskutočnilo v starobylej mestskej hale v Passau. Úvodný referát predniesol ekumenický patriarcha Bartolomej I., zhrnul v ňom motívy pre konanie sympózia o Dunaji a zdôraznil výzvu pre kresťanov vychádzajúcu z Biblie – pracovať na zachovaní stvorenstva. Ďalšie referáty boli venované celoeurópskemu významu Dunaja a ochrane jeho neregulovaných častí v Bavorsku.

Popoludní 17. októbra, po skončení plenárneho zasadania, sa účastníci sympózia vydali na lodi Delphin Queen na 224 km dlhú plavbu dolu Dunajom do Čierneho mora. Popri náboženských predstaviteľoch, vedcoch a ekologických aktivistoch, najpočetnejšie boli zastúpení žurnalisti.

Krátka zastávka a tichá modlitba v bývalom koncentračnom tábore Mauthausen v pondelok 18. októbra, bola spomienkou na obeť fašizmu z rôznych národov. Počas plavby cez priehrady rakúskeho úseku Dunaja sa priamo na lodi konalo druhé plenárne stretnutie pod názvom *Rozvoj a životné prostredie*. Rakúski oficiálni predstavitelia a vedci počas neho predstavili problematiku riešenia vzťahu medzi hospodárskymi aktivitami využívajúcimi Dunaja životným prostredím v okolí rieky.

Tretie plenárne stretnutie, ktoré sa uskutočnilo v budove rakúskej Akadémie vied vo Viedni, rozvíjalo svojou témou *Energia a životné prostredie* problematiku hospodárskeho využitia Dunaja a jeho vplyv na degradáciu životného prostredia. Priesor na prednesenie svojich prednášok mali tak predstavitelia organizácií zabezpečujúcich výstavbu a prevádzku vodných diel na Duna-

ji, zástancovia jadrovej energetiky z Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE), ako aj predstavitelia environmentálnych mimovládnych organizácií. Vzhľadom na citlivosť a aktuálnosť problematiky bola diskusia o energetike veľmi živá.

Počas exkurzie v rakúskom národnom parku Donau – Auen neďaleko Hainburgu sa mali prítomní možnosť zoznámiť priamo na mieste s projektmi revitalizácie dunajských ramien a lužných lesov v ich okolí.

Téma revitalizácie ramien Dunaja a obnovy ekosystémov v jeho okolí pokračovala aj počas nasledujúceho dňa, ktorý účastníci sympózia strávili na Slovensku. V budove Kongresového centra NR SR sa konalo štvrté plenárne zasadanie s názvom *Rieky ako žijúci systém* a po ňom exkurzia pozdĺž slovenského úseku Dunaja. Exkurzia s kvalitným sprievodcom poskytla účastníkom rozsiahle informácie o vodnom diele Gabčíkovo a jeho vplyve na životné prostredie. Počas zastávok v Čuňove a Gabčíkove, ako aj krátkych prechádzok pri Dobrohošti – Dunajských krivínach a pri Bodíckej bráne mali účastníci sympózia možnosť vidieť reálnu situáciu na našom úseku Du-

naja a diskutovať o nej medzi sebou i s odborníkmi (Vodohospodársku výstavbu zastupoval Ing. V. Holčík) a ekologickými aktivistami zo Slovenska aj Maďarska.

Po náročnom dni sa účastníci opäť nalodili až v maďarskom Ostrihome. Plavbu po maďarskom úseku Dunaja absolvovali v noci, a tak hlavným bodom programu na maďarskom území bolo popri prehliadke Budapešti piate plenárne zasadanie v budove Maďarskej akadémie vied pod názvom *Obdobie transformácie. Rieky v období transformácie. Stanovenie priorít*. Už z názvu je zřejmé, že pozornosť sa sústredila najmä na problémy ekonomickej transformácie postkomunistických krajín a jej vzťahu k využívaniu Dunaja.

Prechod cez územie Juhoslávie s napätím očakávali azda všetci účastníci sympózia. Dunaj na tomto úseku je v súčasnosti stále nesplavný kvôli zničeným mostom v Novom Sade. V Bezdane museli preto opustiť loď a presadnúť do autobusov. Zastávka v Novom Sade bola venovaná prehliadke zničených mostov. Pri pamätníku židovským a kresťanským obetiam druhej svetovej vojny na nábreží Dunaja vyzval patriarcha

Bartolomej I. zhromaždených najvyšších predstaviteľov kresťanských cirkví, islamského spoločenstva a židovskej obce, ako aj miestnu verejnosť k zmiereniu a k budovaniu nového života na troskách vojny a násilím zničenej krajiny.

Na dvoch rumunských lodiach, na ktoré sa účastníci sympózia naložili v Smedereve, sa potom nasledujúci deň preplavili cez nádherný úsek Železných vrát.

Environmentálnym dôsledkom nedávno skončenej vojny na Balkáne a spôsobom ich riešenia boli venované posledné dve plenárne stretnutia. Prvé z nich sa konalo v bulharskom Vidine pod názvom *Vojna a životné prostredie: Zodpovednosť za budúce generácie*, druhé, s názvom *Rieka Dunaj v období po konflikte* sa uskutočnilo v honosnej novej budove rumunského parlamentu v Bukurešti. Popri zhodnotení environmentálnych dôsledkov bombardovania sa riešili konkrétne možnosti povojnovej obnovy Juhozápadného regiónu, a s tým súvisiace otázky perspektívy integrácie balkánskych krajín do budúcej jednotnej Európy.

Vynikajúcim vyvrcholením celého sympózia bola exkurzia do delty

Dunaja, kde mali účastníci možnosť obdivovať nádheru prírody, ktorú ešte človek nestihol tak zničiť a pretvoriť, ako v iných častiach pozdĺž rieky Dunaj.

Plavba po Dunaji bola príležitosťou vidieť na vlastné oči, aké rôzne krajiny táto rieka na svojej púti naprieč Európou spája. Kým na jej hornom toku ležia bohaté štáty, ktorých obyvatelia riešia otázky revitalizácie ramien Dunaja, na dolnom toku sú dôležité otázky nápravy škôd po skončenej vojne, najmä obnovenie plavby a zastavenie úniku jedovatých látok do vôd Dunaja zo zničených chemických fabriek na jeho brehu. List, ktorý napísal ekumenický patriarcha Bartolomej I. na záver sympózia predsedovi Európskej komisie Romanovi Prodimu, zhrňal poznatky získané počas plavby a na základe nich navrhol konkrétne opatrenia, ktoré by mala Európska komisia prijať v záujme riešenia environmentálnych problémov dunajského povodia.

Zborník prednášok vyjde knižne, podobne ako pri prvých dvoch sympóziach.

Ján Szöllös

kaní našej bioty cudzích (invadujúcich), často nebezpečných organizmov. V septembri r. 2000 sa pripravuje už tretie takéto stretnutie.

Spoločnosť vyvíja aj publikačné aktivity. SEKOS Bulletin, ktorý vychádza 2-krát ročne slúži na informovanie členov o aktuálnom dianí v oblasti ekológie a príbuzných disciplín. Okrem toho SEKOS vydáva v sérii *Ekologické štúdie* rozsiahlejšie monografie. V súčasnosti sa rozbiehajú práce na terminologickým slovníku ekológie.

Nemenej významná je podpora výchovy a vzdelávania v odbore ekológia. Každoročne sa udeľujú ceny mladým vedeckým pracovníkom za publikovanie pôvodných vedeckých alebo odborných prác v tomto vednom odbore.

SEKOS sa usiluje o zriadenie Komory ekologov, ktorej hlavným cieľom by bol dozor nad odbornou a etickou úrovňou vedeckých pracovníkov a expertov v tejto vednej oblasti. Preto bol vypracovaný a NR SR predložený návrh zákona o komore ekologov.

SEKOS má v súčasnosti viacero sekcií: všeobecnej a teoretickej ekológie, populačnej ekológie, ekológie ekosystémov, krajinskej ekológie, environmentálnej ekológie, aplikovanej ekológie a ekológie vysokých pohorí. Pracovná skupina pre ekozozológiu rozvíja prostredníctvom Internetu elektronickú konferenciu na dve aktuálne témy:

- vzťah konzervačného a dynamického prístupu v ochrane prírody,
- súčasná podoba výskumu biodiverzity v SR.

Do elektronickej konferencie sa možno zapojiť na adrese: listmanager@savba.sk. Ďalšie informácie o Slovenskej ekologickej spoločnosti pri SAV možno získať na adrese: <http://193.87.34.171/sekos.htm>, alebo e-mailovej adrese: sekos@savba.sk

Viera Banášová, Ľuboš Halada

Slovenská ekologická spoločnosť

Slovenská ekologická spoločnosť pri SAV (SEKOS) bola založená r. 1992 na podporu rozvoja ekológie ako vedy na Slovensku. Iniciátorom a prvým predsedom SEKOS-u bol prof. RNDr. Milan Ružička, DrSc. Medzi najdôležitejšie aktivity spoločnosti patrí organizovanie seminárov a sympózií na aktuálne témy, ako napr. ochrana biodiverzity, monitoring bioty, trvalo udržateľný rozvoj atď. Členovia SEKOS-u sa pravidelne stretávajú na Ekologických dňoch, ktorých prvá časť je ve-

novaná prehľadom súčasného stavu a vývoja v jednotlivých disciplínach ekológie a druhá časť má tematické zameranie. Tradíciou je organizovanie pravidelných seminárov "Populačná biológia rastlín". Pod vedením terajšieho predsedu doc. RNDr. Pavla Eliáša, CSc. uskutoční sa na jar r. 2000 už šieste stretnutie vedcov zaoberajúcich sa rôznymi aspektmi štúdií populácií rastlín. Ďalším pravidelným podujatím bývajú semináre "Invázie a invázne organizmy", kde sa vymieňajú poznatky o preni-